

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:
(Щомісячно в таборі 3 ф.)
" поза табором 4 ф.)
На місяць в таборі . . 25 ф.
поза табором 30 ф.
На 3 місяці в таборі 75 ф.
" поза табором 90 ф.

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:
Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
in Wetzlar.

Видає „Видавничче Товариство імені Б. Грінченка“.

Ч. 52. (99).

Неділя, 29. липня 1917.

Рік III.

Петроградські події останніх днів.

(від 14—18 липня.)

Зі Штокгольму наспіло докладне звідомлення з Росії: Дня 14. липня зачала ся міністерська криза в Росії від гострої критики кадетських міністрів на спільнім зібранні Ради солдатів і робочих та видлу селянської ради. Дня 15. липня зібрали ся всі міністри в домі президента кн. Львова для вислухання зілу мін. Терещенка і Церетелі, які вернули ся з Києва. Терещенка іменовано на місце кн. Урусова, давнього делегата Червоного Хреста, делегатом на Україну, тому що він належить до одної із впливових фамілій українських; Церетелі іменовано задля впливу на робітників. Обидва подали до відому текст заключеного з Українською Радою угоди, та міністри Шаховський, Мануйлов і Шингарев заявили, що головна точка відповідальності управи краю, установленої Українською Центральною Радою, так званого секретаріату, перед російським правителством—неясна. Далі призначали недопустимим згоду на будучу форму парламентарного устрою України, бо вона захоплює компетенцію (права) Національного „Собрання“. Терещенко і Церетелі звергали увагу на гросячий бунт і вояовничий настрий на Україні. Щоби не допустити до поважного бунту, треба буде ще поробити більші уступки. До сеї думки прихилилися Керенський і другі соціалістичні міністри. Проти прийняття голосували всі кадетські міністри окрім Некрасова, який слідувачого дня виступив з кадетської партії.

Дня 16. липня зібрали ся всі члени правителства, окрім кадетів, в домі Терещенка і там зложив заяву кн. Львов, що він уступає зі складу становища з огляду на те, що він не годить ся на земельну реформу міністра Чернова.

Вечером сього понеділка, коли відбулися ворожі для правителства зоружені демонстрації робітників на улицях Петрограду, що пригадували перші дні марговської революції, відбувалося засідання Ради робочих і солдатів зложені з 350 членів, під проводом соціаліста-патріота Анісімова. Максимальні Зішовськ підняв жалобу на кадетів, що вони своїм виступленням з правителством задля української справи хочуть привести до господарської катастрофи Росію. Він звертав увагу на заяву Мілюкова, що виступлення

його партійних товаришів вже давно повинно було настути. Головні сили противреволюції находяться в головній квартирі. Рада робочих і солдатів показує небезпечно нерішучість проти правих партій. В околиці Петрограду находяться полки козаків, зібрани без відому Керенського.

Під час бурливого засідання прийшла вість, що полки grenaderів скоросятільних маршерують проти Таврійської палати і вже падають стріли на улицях столиці. Засідання перервано і завівзвано членів розійтися по місту для успокоення людності. Лишила ся тільки постійна комісія з 25 членів. На чолі П виступив Чхеїдзе о 10. годині вечером перед велитенською корбою людей з червоними хоругвами, між якою находилися збунтовані війська червоної гвардії скорострілля та задергани шофазами та ятагами автомобілі.

Дня 17. липня тимчасове правителство і Рада робочих підняли рішучі арештовання проти збунтованих полків і 15.000 матросів.

За самостійність Фінляндії.

Зі Штокгольму доносять: Петроградські „Біржеві Ведомості“ сповіщають, що навіть соціалістичні члени тимчасового правителства протилять ся відлученню Фінляндії від Росії. Вони уважають рішення фінляндського сейму тяжкою образовою Росії (!) і ударом проти російської революції. (?) Міністер Пешехонов заявив, що перед Установчим Зібраним не може бути бессіди про самостійність Фінляндії. Цілковите відірвання з домаганням усунення російського війська і вибір власного президента мусить уважати ся причиною війни. Крім цього звертається ся увага, що проект закону фінляндського сейму виготовлено з найбільшою тайною і взято його під ухвалу безпосередно після проголосування Уайверсалу Української Центральної Ради в Київі (!). Думка комісії фінляндського Сейму—ніби то фінляндське стремлене до самостійності має симпатію в масах, які заступають Рада робочих і солдатів, та будуть більшими за більшість про бутіцьких полків на фронти. Далі робить ся закид салдатам, що вони відчинили фронт противникам. Та головною винною є недостача муніції. Вправді вдалося довозом через лінію Архангельськ-Вологда назвірати вистарчує скількість муніції для фронту противникам.

„Реч“ доносить, що російське правителство порішило негайно поухвати автономного закону розчищеної Фінляндії,—в великом блудом. Навпаки, заявлено Фінляндії, що Америка, як союзник Росії, відітне Фінляндії весь дояз харчів, як вона піде задалеко в своїх домаганнях.

„Реч“ доносить, що російське правителство порішило негайно поухвати автономного закону розчищеної Фінляндії,—в великом блудом. Навпаки, заявлено Фінляндії, що Америка, як союзник Росії, відітне Фінляндії весь дояз харчів, як вона піде задалеко в своїх домаганнях.

Сейм, і цього посольства з розказом з боку Росії належить сподівати ся кожного хвилини. Та в Гельсінфорсі заявили добре освідомлені круги, що Сейм не послухав декрету про розвязання Сейму з боку російського правителства.

Останні вісти доносять в Базелі, що з Росії вислано кілька послів до Фінляндії, щоби вести переговори з фінляндськими соціалістами. Сподіваються ще привернути їх до себе. Так хоче Росія даїти весті Фінляндію „при своєму возі на мотузі“.

Автономія Фінляндії.

Бюро Гаваса доносять з Гельсінфорсу: Фінляндський Сейм призначив 65 голосами проти 27 потребу негайного голосування над проектом закону про автономію Фінляндії. Сейм відхилив проект 496 голосами проти 55. Та відхилив 104 голосами проти 55 внесення, щоби цей проект автономії предложить до затвердження незалежності Фінляндії від Росії. Вивішено на будинках сенату та сейму та на інших публічних будівлях фінляндську національну хоругву.

З Петрограду доносять 20. липня: В Гельсінфорсі відбулося зі дня 19. липня о 7 годині ввечера перше засідання сейму автономії Фінляндії. Віцепрезидент сенатор Токой заявив від себе та іменем своїх товаришів у сеймі, що члени правителства, супроти нового політичного положення, уступають зі своїх урядів і складають Іх в руки сейму. Сейм просив членів правителства на внесення провідника соціалістичної партії Айроля зістати ся на своїх урядах так довго, аж поки новий сейм утворить нове правління краю.

Причини російського пораження.

До Коненгагена доносять через Гапаранду з Петрограду: Вісти з Петрограду змальовують велике заворушення, яке викликали останні протореволюційні події та ще більшала відомість про бутіцьких полків на фронти. Далі робить ся закид салдатам, що вони відчинили фронт противникам. Та головною винною є недостача муніції. Вправді вдалося довозом через лінію Архангельськ-Вологда назвірати вистарчує скількість муніції для фронту противникам.

Безгранице обурені звертається ся в Росії проти західних союзників, які натравили російське військо до офензиви, а самі на західному фронти не стягнули німецьких сил сильними наступами.

Правителственна криза через Україну.

Зі Штокгольму доносять: „Реч“ з 17. липня праносить заяву чотирьох уступивших міністрів з кадетської партії, які подають мотиви їх виступлення із міністерства. Після цього Ім віддається дальша робота із соціалістичними міністрами неможливою тому, що вони ведуть партійну політику. Згоди тимчасового правителства на автономію України є узурповані (перехоплені) прав будущого Установчого Зібрання Росії.

Як на причину виступлення з партії Некрасова, вказує орган кадетів на склонність тимчасового правителства до згоди на домагання Фінляндії, щоби відкликати російські війська, що було би тяжким стратегічним блудом. Зменшення війська було на основі звідомлення в Гельсінфорсі обіцяні тутешньою радою салдатів і робочих.

Перепесеніє столиці з Петрограду до Москви.

Англійська часопись „Морнінг Пост“ має хаотичні (бездадні) відносини в Петрограді. У Петрограді немає ніякого призначеного авторитету. Правителство запротестувало проти демонстрації та заборонило Іх, а вони відбулися мимо сього. Петроград втратив своє значення з упадком династії. Народ звертається з більшим бажанням до Москви і жде цеї хвилі, коли тимчасове правителство опустить прокляте місто і перенесеться до Москви.

Резолюція Ради робочих і солдатів та видлу селянської ради.

Петроградська телеграфічна агенція сповіщає: На спільному засіданні Ради робочих і солдатів та видлу селянського союза винесено слідуючі резолюції:

В повній свідомості, що положення на фронти і в державі грозить спровадити воєнну катастрофу революції і троумф противеволю-

ційних сил, порушаючи ми, що 1) край і революція в небезпеці; 2) тимчасове правительство іменовано для ратування революції; 3) правительству дається необмежену повноважду, щоби відневити організацію війська і провадити боротьбу з противреволюцією та анархією до послідної каплі крові, щоби довершити програму правительства, яку воно саме тепер проголосило.

За цими резолюціями голосувало 254 проти 47 більшовиків, які утрималися від голосування.

Тріумвірат (три міністри з необмеженою владою).

„Daily Chronicle“ сповіщає з Петрограду, що коаліція: Керенський—Церетелі—Некрасов досить сильна, щоби вдергати поводи в руках і скріпити Росію в військового й технічного боку.

Керенському передала Рада робочих і солдатів з селянами необмежену владу диктатора проти обурених більшовиків.

„Daily Mail“ доносить, що Керенський смертельно хорій, що треба рахуватися з його смертю, та що він одинокий чоловік, що може вратувати Росію, положення якого стає безнадійним, коли його смерть підкосяє. На міністра справедливості покликано Ефремова, на міністра публичної підмоги—Барышникова. Вони в членами Думи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

З'їзд українських правників.

„Русская Воля“ з 28 червня н. ст. доносить, що в Київі відкрився з'їзд українських правників. По виборі президії прочитано уче́ніє української Центральної Ради. Проф.

Грушевський виступив з промовою на тему про основи автономії України з точки погляду історичної та політично-економічної. „Русское Слово“ 28. червня н. ст. подає, що на з'їзді українських правників вислухано рефератів на теми: історичний огляд розвитку українського права та Про мову судових установ у Галичині. З'їзд ухвалив подати до відома Центральної Української Ради, що суд на Україні повинен бути незалежний від російського правительства та на його чолі повинен стояти найвищий краївий судовий орган.

З'їзд прийняв ряд резолюцій, з яких кореспондент наводить отсі: Судові розправи повинні відбутися на Україні в українській мові з заохоченням прав меншин. На відповідальні судові місця треба призначувати Українців і загалом осіб, що знають українську мову. Повітові мирові інституції повинні негайно приступити до вибору мирових суддів Українців. Усі правники Українці, що находяться поза межами України, повинні вернутися до Рідного Краю. Треба кончо утворити при Центральній Українській Раді комісію для видання всіх сучасних законів в українській мові.

Українізація адміністрації.

„Русское Слово“ з дня 1. н. ст. липня у телеграмі з Київа доносить:

На нарадах представників повітових земських управ обговорювало питання про українізацію діловодства управ.

Вияснилося, що в деяких управах така українізація вже переводиться.

Наради признали бажаними, щоби в земських управах діловодство поступенно переходило на українську мову, щоби всі печатки й вівіски на земських інституціях були заступлені українськими й

щоби акти до всіх місцевих інституцій писалися в українській мові.

Російською ж мовою поручається користувати ся тільки в високах з центральними правительственими органами, а також з інституціями великоруських місцевостей.

„Утро Росії“ з дня 1. н. ст. липня у телеграмі повідомляє:

У земстві йде широко українізація управ. Почався перехід із російського діловодства на українське. Відкриваються курси для учителів і лекції, на яких будуть викладати українську мову та інші предмети українознавства. Пізніше буде виданий загальний розпорядок про перехід діловодства на українську мову. Призначено конечним печатки й вівіски у земських інституціях заступити українськими, а також щоби акти у місцевих інституціях писалися по українськи, російську ж мову зберігати ся у високах з центральним правительством, а також з інституціями великоруських місцевостей.

* * *

„Утро Росії“ з д. 1. н. ст. липня у телеграмі з Київа доносить:

Вчора відбулося перше засідання української Ради міністрів; обговорювалися питання організації. Нині в локалі Центральної Ради чергове засідання Генерального Секретаріату.

Спір російського правительства з Українською Радою.

Зі Штокгольму доносять: На основі ухвали другого військового конгресу дала розпорядок Українська Центральна Рада універсалом дня 27. червня, щоби податки оплачували тільки київські управи податків. На цей універсал відповіло правительство відозвовою до українського народу, поминаючи Українську Центральну Раду. Українське громадянство бачило в цьому

нарушення права Української Центральної Ради і відповіло установою міністерського кабінету.

Резолюції Селянського З'їзду про організацію селянства.

(3 київської „Робітничої Газети“, ч. 53, в. (20) червня 1917 р.).

Перший Всеукраїнський Селянський З'їзд, заслухавши доклад про організацію селянства, постановив:

1) Забезпечити волю і землю Українському народові може тільки само планомірно організоване селянство.

2) Платформою для організації селянства повинні бути постанови Всеукраїнського Селянського З'їзду.

3) Формою організації Українського Селянства повинна бути Селянська Спілка.

4) Законодавчими органами Української Селянської Спілки являються: Всеукраїнські Губернські і Повітові Селянські З'їзди, а в часі від одного з'їзду до другого—Всеукраїнські Губернські та Повітові Ради Селянських Депутатів, а виконавчими органами ІХ—Центральний, Губернські, Повітові, Волостні і Селянські Комітети Селянської Спілки.

5) В кожному селі повинен бути заснований (не менше, як з 5 душ—чоловіків і жінок) Комітет Селянської Спілки, вибраний на підставі всенародного, рівного, прямого і таємного голосування.

6) Волостні Комітети С. С. складаються з представництв по одному на 200 дорослих 20-ти років чоловіків і жінок, але не менше одного села.

7) Повітові Ради Селянських Депутатів складаються з представників од волостей по одному на 2,000 дорослих чоловіків і жінок.

Увага: Тимчасова Рада Селянських Депутатів може бути вибрана на Повітовому Селянському З'їзді.

Вмер на чужині...

Вмер сірома на чужині—
Світлий рай його душі..
Поховали його нині
Земляки—товариши.
Поховали в чужім полі,
Де до його не один
Ліг коханець злой долі,
України щирій сині...
Не ревли церковні давони,
Як ховать його неслі;
Тільки співи похоронні
Якось жалібно гули,
Та сіромі на прощаннє
Грали марш товариші...
Щось похоже на риданнє
Чулось в тім сумнім марші...
Мов матуся голосила
Над покійником-синком...
Приняла його могила—
І затихло все кругом...
Тільки вітер, мов скажений,
Завива біля хреста
І вінок расний, зелений
Над могилою хита...

23. липня, 1917 р.

„Заборонений“

З'їзд.

(3 «Робітничої Газети», ч. 54, в. 7. (20) червня с. р.).

Вже другого червня стало ясним, що військовий з'їзд відбудеться.

З усіх кінців були прислані і ще присилались телеграми про те, що делегати виїхали або виїздять, тому, мовляв, готуйтесь нас зустрінути.

4-го ранку біля Педагогічного музею можна було бачити довгу чергу військових людей, які терпіяче чекали своїх черг, щоб одержати блакітний або білій квитки.

Підходять все нові й нові делегати.

В самому музеї стоїть ряд столиків, за якими сидять більше десятка людей, що ледве встигають провіряті мандати і видавати квитки.

Тут же, а також на вулиці—кілька груп. Це йде обмін думок.

Настрій напружено-нервовий.

— „Хлопці!—чутесь в одному кінці залі музею тримтячий і підвішений голос,—скільки ми клали свої голови за ката, так навже ж тепер не постоїм за свою рідну Україну?

Подивіться, як глузують з неї всі і кожен!

Навколо з похмурими і задумлими обличчями стоять солдати і офіцери.

В другому кінці хтось переказує людям чутку, що ніби-то голова ради солдатських депутатів Таск і голова Ради Роб. Депутатів Неалобін послали телеграму князю Львову з проханням асігнувати міліон карбованців на агітацію „въ юго-западном краѣ“.

— Проти кого ця агітація має вестись?—питає оповідач.

Переказують подробиці засідання виконавчих комітетів м. Київа, ходу переговорів делегації Укр. Ц. Р. з Тим. Прав. про численні перешкоди, які чинилися деякими начальниками од'їзжаючим делегатам і т. п.

Почувалось, що слухачі вибають все це в себе, як губка воду.

— Нам,—каже один представник рижського фронту,—послали навздогін телеграму Керенського, але ми рішили робити своє діло, тобто не вертатись, а Іхати до Київа.

На сходах один з делегатів місцевого гарнізону росповідає, як довелося йому розмовляти з полковником.

— „Але ж ви знаєте, що Оберучев нагадав учора в „Кіев. М.“ про телеграму Керенського?

А я йому відповідаю: „це я знаю, але зараз я не знаю ні Оберучева ні Керенського, а лише Укр. Генер. Ком. Прошу підписатись.

Підписав, але прохав з випадку чого, заступитись за нього. Ми обіцяли взяти всю відповідальність на себе“.

Виходить офіцер, який одержав 1675-й квиток.

А делегати все прибувають.

На цей раз приїхали здебільшого солдати. С представники майже від усіх фронтів.

Кидаяться в ічі солдати й офіцери з 3 і 7 напівками на лінії руці: це стільки разів вони були поранені.

Помітна кількість повних „геор. кавалерів.“

Прибули представники „всіх родів оружжя“ і флоту.

Мітнги, або краще мовити, цілій ряд невеличкіх мітнгів тяглись до самого вечора.

В розмові втручалось і слухало багатолюдей „несогласнихъ“ українцами, які не могуть обожувати до Учредительного Собрания.“

На всі лади дебатувалось питання, чи має право міністр Керенський забороняти укр. військовий з'їзд, як відбувається і відбуваєти-

8) Губернська Рада Селянських Депутатів складається з представників Повітових Рад—по 5 од повіту.

9) Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів складається з представників по 2 од кожного повіту, вибраних Повітовими Селянськими З'їздами.

Увага: Тимчасова Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів вибирається на першому Всеукраїнському Селянському З'їзді.

10) Повітові, Губернські і Центральні комітети Української Селянської Спілки вибираються відповідними радами селянських депутатів, а до організації рад селянських депутатів відповідними З'їздами.

Увага: Тимчасовий центральний комітет Селянської Спілки вибирається на першому Всеукраїнському Селянському З'їзді.

11) Членом Української Селянської Спілки вважається кожен, хто признає для себе обов'язковими всі постанови Всеукраїнського Селянського З'їзду та Рад Селянських Депутатів і їх виконавчих органів.

12) Всі члени У. С. С. платять щорічний внесок в розмірі 1 карбованця на рік.

Примітка: Повітовим Радам дається право установляти в своему повіті членську вкладку і вище.

13) Ці гроші поділяються так: село—30 к., волость—25 к., повіт—20 к., губернія—15 к., і Центр. Ком.—10 к. від кожного рубля. Гроші збираються селянськими комітетами Селянської Спілки і посилаються у всі комітети безпосередньо.

14) Членські вкладки вносяться скарникові комітети Селянської Спілки. На кожній внесок скарник Комітету повинен видавати квиток. Скарник веде шнуровану касову книгу і не менше разу на 2 місяці здає справовдання.

15) Для провірки всього діловодства і касових справовдань Загальні Збори членів Української Селян-

ської Спілки вибирають Ревізійну Комісію з трьох членів.

16) Всі адміністративні, громадські, земські інституції і земельні, продовольчі та інші комітети, як технічні організації, які обслугують селянство, підлягають в своїй діяльності Радам Селянських Депутатів і Комітетам Селянської Спілки (по своїй постепенності), як виразникам волі трудового народу.

17) Для встановлення безпосереднього звязку Комітетів і Рад Селянських Депутатів зо всіма іншими комітетами і громадськими організаціями бажано, щоб селянство ві地球上 in ці організації членів Комітетів Селянської Спілки та Рад Селянських Депутатів.

18) Для об'єднання роботи Селянських Депутатів з Радами Робітничих та Солдатських Депутатів повинні організовувати спільні органи при умові представництва селянства пропорціонально його кількості.

ВІСТИ ЗІ СВІТА.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТАРНИЙ СОЮЗ В АВСТРІЇ.

З Відня доносять: Український парламентарний союз відбував 24. липня пленарне засідання зі слідуючим порядком: внутрішні партійні справи, політичні питання, відносини до Чехів, події на російській Україні. Перед нарадами по дневним порядку ухвалено: До Італії, як до верховного начальника військ, внести прослабу, щоби в занятих східно-галицьких областях наслідком переселення військ розпорядив пощаду української людності і задержав українську управу та українську мову в урядах, як се уведено за російського правління.

ПАРИЖСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ АНТАНТУ.

В Парижі відбувається нова конференція союзників Англії під проводом Рібо. Ухвалено найгромі

гішу тайну. Має бути обговорено питання, як вести війну, та мабуть умови будучого мира, окрім російського теперішнього положення, яке викликає у Франції пригноблення під впливом звідомлень воєнних з боку міністра Керенського. Росія заступлена тільки замістителями послів в Паризі—Севастіоновим і Ген. Станкевичем.

"Temps" пише, що антант не рахує вже на воєнну співучасть Росії і уважає зайденою конференцію для ревізії воєнних цілей з боку Росії з союзниками, яка мала відбутися в серпні, як се говорить тимчасове правительство в своїй заяві до населення 22. липня с. р.

ІРЛАНДСЬКИЙ КОНВЕНТ.

З Роттердаму доносять через Льондон дия 22. липня: Нині відбувається ірландський конвент звіс перше засідання. Наради мають відбуватися при зачинених дверях. Часописи не можуть нічого публікувати про ці наради конвенту.

НОВА КОНФЕРЕНЦІЯ СОЮЗНИКІВ АНГЛІЇ В НЮ-ЙОРЦІ.

"Маншестер Гвардіан" сповіщає з Вашингтоном: Майже повною справою є, що міжнародна конференція відбудеться в Нью-Йорці, в якій візьмуть участь російські, англійські, французькі, італійські й американські делегати. Ціль цієї конференції в ревізії воєнних цілей союзників. Франція й Англія вже прийняли запрошення на цю конференцію.

ВІЙНА.

На західному фронті у Фландрії підняла ся велика боротьба артілерією, яка триває до ночі. Авглійські патрулі зістали відбиті. Французи підіймають наступу коло Вінтерберту, які відпирають Німці.

На східному фронті в Галичині похід союзних військ поступає далі. Вони зайняли Тернопіль, Станіславів,

одному; а наші брати з 1-го українського полку до сього дня, як собаки, валялись на підлозі.

Через короткий час делегати і частина киян рушила знову до Музею. Було вже темно.

На сходах зверху помістилися пралоронесці.

Проспівано "Заповіт," після чого роспочався мітінг.

Один за одним виступають проповіді.

— Товариши! Нам, делегатам армії, дали наказ без національно-територіальної автономії не вертатися! Чуете?

— Чуємо!—відповідає де хто,— і у нас є такий наказ.

— А наші товариши—каже другий делегат—казали стояти за самостійну українську республіку.

Не давали малого, будемо добувати більшого. Нас послали сюди 2 мільйони штиків! Так невже ж хто посміє намстати на перешкоді! Хай живе самостійна Україна!

„Слава Ії!“ відповідає частина делегатів.

Прохас слово козак з 1-го укр. полку.

— Товариши! Не піддавайтесь настроям. Треба розумно й уважно виробляти тактику.

Надвірну, зближають ся до Бучача, зайнявши перед очима німецького Ісаїя лівий берег Серету в Галичині, напираючи на залізничний шлях Тернопіль-Копичинці. В Карпатах зайняли одну позицію Росіян коло переходу Яблониця. Переломано лінію російських окопів між Станіславовим, Надвірною над Солотвинською Бистрицею. Союзними військами взято крім великого числа салдатів велике число тяжких і полівих гармат, мінометів, велика скількість амуніції. Підніята протиофензива в полуднівих Карпатах в боку російських військ відперто.

В Молдавії коло устя Серету до Дунаю та в Доброджі піднявся артілерійний огонь. Коло Днінбурга на півночі відняли Німці зайняту Росіянами позицію і забрали 500 Росіян до полону. За цей час від 19. липня зайняли війська осередніх держав 3000 квадр. км. в Галичині.

Причина російської офензиви в Галичині була — захопити українську територію, щоби надати українському русофільському характер, а також забрати жерела нафти в українській частині в Галичині (у Дрогобиччині), щоби позбавити Німців матеріялу до ведення боротьби підводними суднами, яку ведеться засобами цих копалень проти Англії.

З таборового життя.

— Т-во стар. бар. ін. І. Мазепи. В четвер, 26. липня с. р., т-во відбуло своє надзвичайне загальне зібрання на якому т-во з поміж себе визначило кандидатів на постій до Національної Ради.

На вільних внесеннях були обговорені дрібні біжучі справи. Після виснення всіх справ зібрання закрилось.

II-с.

— Т-во „Воля“. В понеділок, 23. липня с. р., відбулися надзвичайні збори т-ва зі слідуючим денним порядком: 1) Визначення кандидатів до

меться цілий ряд з'їздів: авіаційний, козачий, польський, єврейський і всеросійський.

Але ні разу не доводилося чути, щоб хто з великоросів або „общеросів“ не погодився з потребою таємії заборони.

Лише один єврей зазначив, що „коли забороняти, то усі.“

Пізно увечері пішла чутка, що біля пам'ятника Богдана Хмельницького 1-ий укр. полк присягає вільності Україні.

Сила людей рушила туди.

Навколо пам'ятника кілька тисяч людей в новій амуніці з рушницями навколошках співали „Заповіт.“

Навколо теж з одкритими головами стояли прибуви до Києва делегати і стороння публіка.

Настрій був надзвичайно урочистий і серйозний.

Трамвай збились у купу, позаяк всі путь були запруженні.

Після присяги сотні стройно з співом укр. марші рушили по Вел. Володимирській вулиці до своїх казарм.

Тільки сьогодня їх одягли, як людей і видали гарну зброю.

Загула, як рій потрівожених бжіл, київська публіка.

В одну мить одночасно в багатьох кінцях майдану почалися невеличкі мітінги.

— „Українці, чого-то затримається в одній групі.

Виступають салдати іде хто з штатських і доводять, що українці лише готують опір тим, хто „затримає“ зробити замах на волю українського народу.

Якийсь офіцер спокійно доводить другому—сердитому й стрівоженому чимсь,—що націоналізацію лежко провести в житті, бо всі об'єднані, треба тільки сказати їм, хто вони такі.

Тут же салдат додає, що тоді, як мішані ешелони приходять в південнім складі, ешелони, що йдуть під українським прапором, приходять на місця в 1½—2 рази більшими—по дорозі приєднуються добровольці, відставши.

Похмуро, з погрозою в голосі розмовляє козак, сидячи на коні.

— „Триста років українською крвою“ упивалися всі. Годі! Не треба нам такої волі, що вся вона на булаві. Доб'ємося і не колись, а тепер дійсно волі... Хто тут живе (поміж піднімас руку і вказав на синоптичний будинок)... а в окопах, а в лазаретах лежать один на

одному; а наші брати з 1-го українського полку до сього дня, як собаки, валялись на підлозі.“

Через короткий час делегати і частина киян рушила знову до Музею. Було вже темно.

На сходах зверху помістилися пралоронесці.

Проспівано "Заповіт," після чого роспочався мітінг.

Один за одним виступають проповіді.

— Товариши! Нам, делегатам армії, дали наказ без національно-територіальної автономії не вертатися! Чуете?

— Чуємо!—відповідає де хто,— і у нас є такий наказ.

— А наші товариши—каже другий делегат—казали стояти за самостійну українську республіку.

Не давали малого, будемо добувати більшого. Нас послали сюди 2 мільйони штиків! Так невже ж хто посміє намстати на перешкоді! Хай живе самостійна Україна!

„Слава Ії!“ відповідає частина делегатів.

Прохас слово козак з 1-го укр. полку.

— Товариши! Не піддавайтесь настроям. Треба розумно й уважно виробляти тактику.

Хто виграс, коли ми підемо один на одного в штики? Виграють буржуї. Вони тільки чекають цього, щоб знову надіти ярмо на нас.

— Не буде цього. Геть, буржуї!—гукують слухачі.

Виступає ще цілий ряд промовців.

Нарешті один нагадує своїм товаришам, що час вже росходитись на спочинок, позаяк завтра передбачається велика й відповідальна робота до якої треба приступити з ясним розумом.

Але пам'ятайте і в сні, що ми мусимо привезти нашим товаришам в окопи звістку, що автономія України добута.

— Правда!—лунає відповідь, і делегати починають росходитись.

Лишаться одні киянини—панки з зонтиками, учительі, студенти і дехто з салдат місцевого гарнізону. І так до ранку.

На душі тривога: що скаже завтра з'їзд.

Але й разом з тим радісно й бадьоро дивляться очі вперед: не „группа українцев“, проявляючих величу активність, а сам народ, одягнутий в сірі шинелі взяв в свої руки долю України.

Після.

Народної Ради. 2) Справа губернських гуртків. 3) Вільні внесення.

Збори відкриє голова т. Р-як в присутності 65 людей. Тов. голова повідомів, що 28. липня відбудуться доповіючі вибори послів до Народної Ради.

Завдання т-ва—провести в Народну Раду своїх членів. Збори визначили 13 кандидатів, яких розмістили по виборчим округам: I. округа—2, II.—5, III.—2, IV.—4 кандидатів.

Далі обговорювалася справа виписки книжок (брюшур), на яку ціль Збори ухвалили зросходувати 25 мар.

Повідомлено Збори, що поступили жергви—книжки для т-ва „Воля“ від т. Панасенка Олександра—36 книг, і т. Панасенка Миколи—16.

Ухвалено відбувати збори що тижня, по понеділкам після вечора.

І. О-ко.

Пересторога.

До нас доходять вісти, що багато полонених нашого вецильського табору тікають з робітничих команд, думаючи тим улегшити свою долю. Одні мріють якось добрati ся до граніц і прорватися і далі, а в більшості випадків утікають просто до табору, сподіваючись тут знайти якийсь захист в організаціях, або думають, що в крайньому разі прогулюють ся та пойдуть після на іншу, може кращу, роботу.

Всі ці утікачі („льотчики“), куди-б вони не втікали, попадають до табору, але запевняємо—не полегчевши тут їх чекань. До Генеральних Старшин поступали вже прохання пристроїти десь утікача, чи захистити його від карі, і коли Генеральна Старшина звернулась в цій справі до Командатури, то одержала рішучу відповідь, що всі утікачі, без винок, дужать конести строгу кару, а іменно, що найменше: дві неділі строгого арешту, після чого—відправлення на справжній табір, де полонені лишаються ся всіх тих вигод, які вони мають на звичайних командах.

Не думайте, товариші, що як кому вдасться ся випадково попасти у нейтральні держави, то його пощадять у Росію—це неможливо. Його чекає те саме, що було з раштатським товаришом, який утік у Швейцарію і попав ся там у руки англійським і французьким агентам, що ловлять всякими способами людей для своїх колоніальних лігіонів. (Див. „Громадська Думка“, ч. 36).

Подаючи отсе до відому всім т.т. полоненим, Генеральна Старшина заявляє, що ніяких утікачів вона не може брати під свою опіку, і разом з тим висказує свій жаль, що випадки втечі повторюють ся,—бо бернеречно втечі приносять лиху як самим угікачам, так і тим, які мирно й терпеливо переносять свою долю.

Майте на увазі, товариші, що Ви, як полонені, повинні працювати і що Ви тільки пильнуванням і послухом можете улегшити своє положення!

На підставі цілої маси фактів можемо посідічти, що кожда втеча, як остатній спосіб протесту проти неволі, найбільше шкодить перш усього самим утікачам, потім—ще погіршує нашу неволю, а далі—зле відбивається на тому економічному положенню, від якого залежить життя перш усього міліонів полонених.

Подумайте, товариші, над цим! Подумайте та згадайте й про те, що може вже небагато лишило ся ждати до миру. Наберіть ся-ж терпцю, щоб дочекати того щасливого моменту, коли всі по праву, по закону станемо відізджати на волю, до рідних, на нову, вільну Україну!

Генеральна Старшина.

ЖЕРТВИ.

На будову пам'ятника номер. тов.

Ком. Katzenellenbogen, № 1672. М-ко—40 ф., Луденко—10 ф., Г-ко—50 ф., Білоусів—50 ф., Ш-ко—50 ф., С-ко—10 ф. Разом . . 2 м. 10 ф.

Ком. Steinbach, № 3146. С. Майдорода—1 м., Ушт. К.—2 м., Косий Гр.—1 м., Меркулов—1 м., Баюк П.—1 м., Тертичний Т.—1 м.

Разом . . 7 м.

Ком. Grube Leopoldine Luise. Скрипникіченко—10 ф., Г. Розоха—20 ф., Бондаренко—10 ф., Світюха—10 ф., Горобець—20 ф., Шацький—20 ф., Скрипка—10 ф., Княга—30 ф., Квач—10 ф., Михайлів—10 ф., Порожняч—10 ф., Раліан—30 ф., Шестерів—10 ф., Гусар—20 ф.

Разом . . 3 м.

Ком. Bad-Ems. А. Випирайлло—60 ф., С. Нестренко—10 ф., Ф. Гантарь—15 ф., І. Калько—40 ф., С. Каварма—10 ф., І. Табельський—10 ф., Е. Копистка—20 ф., В. Сютуків—10 ф., В. Макаренко—15 ф., І. Сергієнко—20 ф., Л. Іщенко—10 ф.

Разом . . 2 м. 25 ф.

Ком. Altenschlirf. А. Салівон—1 м. 40 ф., М. Гальченюк—20 ф., З. Вакульчук—20 ф., К. Дерденчук—10 ф., М. Головченко—10 ф., Т. Монашенко—10 ф., Т. Коваль—10 ф., Д. Шестопалів—20 ф., Д. Вартиненко—10 ф. Разом . . 2 м. 50 ф.

Ком. Wächtersbach, № 2627. А. Басанець—1 м. 50 ф., С. Шатнай—1 м. 50 ф., П. Шолудко—50 ф., К. Чміленко—50 ф., Ф. Трегуб—1 м. 01 ф., І. Чиноватий—50 ф., С. Матлаві—1 м., Х.—1 м., К. Гаращенко—50 ф., І. Гарник—50 ф., Від серця—50 ф., В. Чміль—33 ф., Т. Бабич—30 ф., Д. Задая—20 ф., Ф. Бабарик—31 ф., М. Наваїв—15 ф., П. Коваленко—15 ф., В. Медяній—20 ф.

Разом . . 10 м. 75 ф.

Ваші 4 м. на Національний Фонд, що не одержали, коли одержимо, то оповістимо.

Ком. Mainzlar, № 206. Ямпольський—1 м.. Горбак—1 м., Мозковий—70 ф., Диченко—70 ф., Сліпкан—70 ф., Мельник—80 ф., Науменко—70 ф., Кинах—70 ф., Лисак—40 ф., Хамутовський—40 ф., Лукьяненко—40 ф., Горбань—40 ф., Гайсиновський—40 ф., Бездіжний—40 ф., Петренко—40 ф., Зіньченко—40 ф., Старчін—70 ф., Разом . . 10 м. 20 ф.

Ком. № 2541. А. Папук 1 м. 40.

Ком. Hartmannsheim. К. Старцуло—1 м., Є. Заривняк—1 м., П. Любасюк—1 м., Крапоренко—1 м., І. Кравець—50 ф., Ю. Казан—50 ф., М. Богутва—50 ф., К. Диченко—50 ф., Р. Дука—25 ф., І. Федотів—20 ф., Ф. Ригорій—40 ф., І. Оникін—25 ф., М. Босика—20 ф. Разом . . 7 м. 30 ф.

Разом . . 1 м. 91 ф.

Ком. Michelbach. Т. Трикозенко—1 м., М. Петренко—1 м., Ю. Царапа—1 м., А. Чалій—1 м., Х. Шевченко—1 м., Є. Потапенко—1 м., В. Кравченко—1 м., М. Козак—1 м., П. Лищук—50 ф., С. Римарчук—20 ф.

Разом . . 8 м. 70 ф.

Ком. Babenhausen, № 2193. В. Данилишин—50 ф., І. Прантенко—50 ф., М. Чумак—20 ф., Є. Олійник—10 ф., Ф. Петрик—10 ф., А. Самохвал—17 ф., І. Подорожняк—10 ф., А. Мазюк—10 ф., І. Медведів—10 ф., С. Десятовський—20 ф.

Разом . . 2 м. 07 ф.

Ком. Megenberg, № 2788—5 м. 50 ф.

Ком. Weyer, № 834. І. Зоря—1 м. 10 ф., Ф. Кузьмин—1 м., Т. Путільченко—1 м., Р. Семенченко—50 ф.,

Д. Лукянець—50 ф., І. Трубчакин—10 ф., А. Предіченко—10 ф., Г. Пойїщук—10 ф., Ф. Мороз—10 ф., А. Писаренка—10 ф., П. Висоцький—10 ф., П. Голубенко—10 ф., М. Наточний—10 ф., М. Сумженко—10 ф., С. Гаврильчук—10 ф., Я. Семеренко—10 ф., Є. Кузьменко—10 ф., М. Йогиненко—90 ф., Я. Мелихів—20 ф., Д. Нідееп—10 ф., Д. Лімар—20 ф., Б. Лімар—20 ф. Разом . . 6 м. 50 ф.

Ком. № 2347. Петрук—50 ф., Чепік—30 ф., Войтович—20 ф., М. Каракенка—40 ф., Науменко—20 ф., Лобода—40 ф. Разом . . 2 м.

Ком. Nieder Stöken. Д. Жук—25 ф., К. Ганірін—50 ф., А. Яковенко—25 ф., Я. Березка—50 ф., А. Олешук—25 ф.

Разом . . 1 м. 75 ф.

Ком. Nievergeltgrüne. Пащенко—50 ф., Стадник—50 ф., П. Юнацький—50 ф., Головко—1 м., Лошак—50 ф., Чупків—50 ф., Гарник—50 ф., Зась—80 ф., Голоненко—20 ф., Римбальюк—20 ф., Щерба—50 ф., Куприків—50 ф., Сороченко—20 ф., Нагнібда—20 ф., Шашов—50 ф., Жовнюк—3 м., Швець—50 ф., Лисенко—50 ф., Войчемен—30 ф., Дослоцький—23 ф.

Разом . . 11 м. 63 ф.

Ком. № 1881. Д. Кучеренко—1 м. 80 ф.

Ком. Klein Umstadt, № 1711—17 м. 20 ф.

Ком. Schwainheim, № 2775. С. Шевченко—50 ф., М. Шиш—1 м., В. Василенко—50 ф., Д. Шевченко—50 ф., Бульба—1 м., Ф. Кабанів—10 ф., Ю. Шрамко—1 м. 10 ф., О. Чумак—50 ф., М. Паличенко—50 ф., Луцалів—10 ф., П. Чуків—20 ф., Григорів . . В. Русавський—20 ф., А. Лисенко—05 ф., Л. Вязун—.

М. Гарасименко—05 ф.

Разом . . 6 м. 30 ф.

Ком. Hattenheim, № 2282—4 м. 20 ф.

Нанай, № 3871—4 м. 05 ф.

Ernsthofen, № 2596—6 м.

Kappel-Altenbau, № 2213—3 м. 30 ф.

Fendersheim 3 м. 10 ф.

Heftrich, № 1687 11 м.

St. Nastätten, № 1215—20 м. 50 ф.

Hammberg, № 2507—6 м. 85 ф.

Dörlar, № 11912, т. Селіванів 50 ф.

Переписка Редакції.

Білоусенко Яків. Вашіх грошей не оказалось. Книжок по сільському господарству зараз не маємо.

Л. Мосієнко. Ваші 2 м. передаю до Командатура для виписки з Берліна вашіх книжок.

Том. Любисток. Ваші вірші до друку не надаються. Пишіть оповідання.

Том. Грабовському. Радимо не мішати чужих речей до своїх віршів.

Ів. Ненеселому. Допис Вашій не можемо постіяти, бо вона загострила. Вже, здається, відмінна історія в такий спосіб.

СІРАВОЧНЕ ВІОРО Генеральної Старшини.

Ком. Münzenberg, № 109. Листа без підпису уніважнюють ся, а тому і скарги не подана.

Засца Карпо. Перенесення на другу команду, чи до другого господаря, може бути лише за згодою Вашого господаря.

Р. К. № 4180. і Я-кому №. IV бат. № 4330. Прокладання Вашого виповнителя не можемо.

Масенко Андрій. Справка об Вашій жінці подана. Коли одержимо відповідь, то повідомимо Вас.

До відома т.т. на роб. командах: Вільний вихід до других команд заборонений.

ОГОЛОШЕННЯ.

Якова Семеновича Шевченка просить відкликутися його брат, полонений табору Вециль, III бат., 11 комп., Іван Ярмак № 1433; багато послав листів, а відповіді не одержав; просить писати по цій адресі.

Харчова Олександра Федоровича катеринославської губ., славяно-сербського повіту, с. Македонівки, шукає його брат Григорій Іванович Іасанко, таб. Вециль, II бат., № 2085.

Приймається передплата
на часопись полонених Українців табору Зальцведель

„Вільне Слово“

Часопис виходить що середи й суботи.

Виписувати можна в усі табори й на всі робітничі команди Німеччини й Австро-Угорщини.

ПЕРЕДПЛАТА НА МІСЯЦЬ КОШТУЄ: поза табором 40 ф., окрім числа 5 фен.

Пробне число висилається без плати.

Адреса Редакції: Lagerzeitung: „Freies Wort“. Salzwedel. Kriegsgefangenenlager.

ТЕАТР.

НАРОДНИЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР.

СЬОГОДНІ, 29. ЛИПНЯ 1917. р.

Музично-Драматичним Товариством ім. М. Лисенка

буде виставлено:

„ЯСНІ ЗОРІ“

Драма на 5 дій В. Гринченка.

— Початок рівно в 7. год. вечера.

Ціни на вступ: 1-й ряд 80 ф., 2-й 65 ф., 3-й 50 і решта 40, 30, 20, 15 і 10 фен.

Перед початком і в часі антрактів грас духовка оркестра під орудою т. Антонченка.

В друкарні „Союза Виволення України“ в таборі Вециль.